

SANDVIKS NYTT

Svein Tangseth.

Organ for Sandvikens Bataljon — Stiftet 17. mai 1857

Dette bildet er fra 75-årsjubileet i 1932. En av stifterne, Julius Olsen, holder tale for guttene. Det er ham vi kan takke for at vi har så nøyaktige opplysninger om korpsets første år.

Sandviksnytt

Sandviksnytt er et organ for Sandvikens Bataljon, og Sandvikens Bataljons Råd står for utgivelsen. Dette er det første nummer, og er da også ment som et prøvenummer. Vi håper at bladet blir godt mottatt, i så fall er det planen at Sandviksnytt skal komme ut 3 ganger for året. I et blad som dette må annonsene bære en stor del av trykningsutgiftene. Vi vil takke annonsørene for at de støtter buekorpset og oppfordrer leserne til å benytte de avvertende forretninger og bedrifter.

Redaksjonen.

Sandviksguttenes Forening 30 år

Sandviksguttenes Forening har den 1. juni bestått i 30 år. Den samme forenings hytte på Sandviksfjellet kan også feire jubileum. Det er nemlig 25 år siden den var ferdigbygget.

Sandvikens Bataljons Råd benytter denne anledning til å ønske foreningen hjertelig tillykke med sitt «dobbeljubileum».

Gutte- og ungdomstid i Sandviken

Når tankene går tilbake til guttetiden er det mange — mange minner som trer frem. Sandviken var jo på så mange områder så forskjellig da og nå.

Alle markene (gårdsbrukene) som var er nå borte og bebygget. Det var her vi lekte og boltret oss på ski fra november og utover vinteren til mars måned. Det var ski av tønne-staver — småski og krøbber som var flittig i bruk. Det var svært trygt å renne da, der fantes ikke trikker og biler. Arbeidslivet i Sandviken var livlig og bestod i bødkerverksteder — reperbaner, silde- og klippfisk- samt tørrfiskarbeide.

Befolkningen var den gang som en eneste stor familie. De ting jeg her har nevnt er i dag sterkt forandret. Guttelekene var liksom inndelt i perioder. Når mars måned kom var det buekorpset som begynte, og da var vårgleden stor. Korpssesongen varte til landturen i juni. Fra juni og utover sommeren og høsten var vi opptatt med bading i alle hoper fra Bjergane og innover til Småmøllen. De ting jeg her har nevnt har nok forandret seg som rimelig kan

være, men du hvor lykkelig tiden var. Det er såvidt jeg kan se bare buekorpset som i grunnen er tilbake. Glad bør vi være for at vi ennå har vårt kjære korps.

Lærte vi da noe da vi var i Sandvikens Bataljon? Å jo, vi lærte meget som i årene har betydd mye for oss. Det var en glede å være med, et meget godt kameratskap rådet, vi lærte også disiplin — lærte å marsjere og hadde oppvisninger. Vi lærte å sette pris på hverandre. Jo, tiden vi var med i korpset var en verdifull og rik tid.

Gjennom årene har jeg møtt mange Sandviksgutter som har vært borte fra landet i mange år. Ja, som har vært i Amerika i 40—50 år. De har kommet til meg og spurt: Er ikke du Julius Molderstad? Jo, det var jo riktig. Ja så har de begynt å forklare at kjennskapet skriver seg fra buekorpset. Du kan tro det var festlig å prate med disse guttene på 60 år og oppover til over 80 år.

Det har også hendt at en del av disse guttene som har vært i Amerika har hatt med seg ordenstegn og fotografier fra sin tid i korpset.

Jeg kan forsikre dere om at Sandvikens Bataljon har gitt oss eldre meget og verdifulle ting å ta med ut i livet.

Til slutt vil jeg si at heldig er du som får være med i buekorpset. Foreldre i Sandviken bør tilskynde sine gutter å delta i Sandvikens Bataljon.

Hilsen

Julius Moldestad,
sjef 1907

HILSEN FRA SANDVIKSGUTTENES FORENING

På siste møte i Sandviksguttenes Forening var årets sjef og noen av hans drabanter møtt frem for å redegjøre for hvilke planer de har for korpset fremover. Ett av de tiltak som var i fullt arbeid, var å få starte oppigjen utgivelsen av det gamle korpsorgan «Sandviksnytt».

Det er gledelig å se at der er ungdom med tiltak i korpset. De som har tatt på seg dette med å «gjennføde» «Sandviksnytt», skal ha all honnør for dette.

Vi vil oppfordre alle Sandviksbeboere om å støtte opp om bladet. Dette kan gjøres ved å kjøpe bladet, annonsere i det eller også skrive artikler og sende til redaksjonen.

Guttene trenger all den støtte som vi kan gi dem. La bladet få levelige vilkår!

Lykke til gutter!

Formannen.

KORPSETS HEDERSTEGN

I «Love for Sandvigens Bataljon» vedtatt i møte 26. juni 1900 er hederstegnene omtalt i to paragrafer under avsnittet «Om korpsets øvelser, skiveskydning og præmier». Det heter i § 4.

«Paa landturen uddeles vaabenorden til de aller bedste soldater. «Hæderlig omtale» tildeles de soldater som ikke har været lenge nok i korpset til at de kunde faa orden. «Hæderlig ros» faar de yngre soldater, som har gjort sig flid. Officerer, som ved arbeide og opofrelse for korpsets tjeneste særlig har gjort sig fortjent til udmerkelse, kan ogsaa tildeles orden (medalje), naar raadet dertil finder sig beføiet.

§ 5. Ingen som har været borte 2 exercerdage uden gyldig grund, kan tildeles udmerkelsestegn; orden kan heller ikke tildeles nogen som ikke har hæderlig omtale og været med i korpset før.»

Som nybegynner kunne en deltager bare oppnå hederlig ros på landturen, altså ved sesongens slutt, og orden kunne han bare oppnå etter å være tildelt hederlig omtale.

Etter dette skulle det vanlig ikke være mulig for en korpsetgutt å oppnå orden før han hadde deltatt tre sesonger i korpset. Om dette ble praktisert i årene etter 1900, kjenner jeg ikke til. Det ville kanskje interessere flere enn meg om redaksjonen kunne bringe sikre opplysninger om dette i bladet.

Fra jeg begynte å følge med korpset i begynnelsen av tyveårene, kunne i all fall alle som møtte frem hver søndag i sesongen og betalte sin 10-øre så godt som sikkert regne med å «få medalje».

Om disse ordenstegn kunne en ikke si de var «skåret over samme lest», det var vel ikke samme gullsmed som fikk bestillingen hvert år, så det eksisterte mange former av disse medaljene.

Det var derfor ikke rart at Breder Gundersen i 1928 vakte mosjon i 25-manns komiteen for å få skikk på korpsets hederstegn, og resultatet ble innstiftelsen av Ørneorden som korpsets høyeste utmerkelse. Forutsetningen den gang var at den bare kunne tildeles gutter som hadde deltatt i minst fem sesonger i korpset, idet ingen skulle kunne oppnå å få den uten at han hadde tre hederlighets-sløyfer, og en nybegynner ikke skulle tildeles annen utmerkelse, bortsett fra eventuelle idrettspremier, enn hederlig omtale på landturen. Dette med hederlig om-

tale ble dog ikke praktisert i begynnelsen, og jeg tror ikke senere heller.

Første året Ørneorden ble utdelt var i 1929. Det vil si, vi som oppnådde æren fikk den først utlevert på Sandvikstorvet 17. mai året etter. Stansen som ordenen skulle støpes i måtte bestilles i Tyskland, og kom hit etter landturen det året. I stedet fikk vi utlevert et diplom, tegnet med tusj av Sigmund Hauken, og undertegnet av styret for Aktive Komite ved formannen Alrik Dahl, sekretær Christian Pedersen og styremedlem Odd Pedersen. Dette diplom er et av mine kjæreste minner fra min tid i bataljonen, og jeg synes at så høyt ordens-tegnet vårt henger; burde det ved hver tilde-ling følges av et lignende diplom. Jeg er sikker på at min kamerat fra guttedagene, Sigmund, ikke vil komme med innvending om hans tegning blir lagt til grunn, kanskje med en liten forandring under hensyn til paragraf to i lovene.

Lovene av 1900 ble korrigerert i rådsmøte den 6. mai 1958, og her er korpsets hederstegn omtalt i eget avsnitt hvor det heter:

«§ 23. Korpsets høyeste utmerkelse er Ørneordenen. Denne kan av ordensrådet tildeles menige og offiserer som har vist eksemplarisk oppførsel, disiplin og eksersis og som har minst fire hederlighetsløyfer. Den kan av ordensrådet dessuten unntagelsesvis tildeles offiserer som ved arbeide og oppofrelse har gjort seg særlig bemerket.

§ 24. Ørneordenen kan også tildeles utenfor korpset stående personer. I dette tilfelle bare etter ordensrådets enstemmige beslutning.

§ 25. Utdeling av Ørneorden bestemmes av ordensrådet, hvis medlemmer er sjefen og alle i rådet som innehar Ørneordenen.

§ 26. Etter innstilling fra de respektive foresatte bestemmes tildeling av Hederlighetssløyfen med simpelt stemmeflertall av rådet. Den utdeles på landturstedet.»

Ellers husker jeg fra mine første år i korpset et ordenstegn vi gutter så på med ærefrykt. Det eksisterer så vidt jeg så bare noen få eksemplarer. Medaljen, som var rund men gjennombrutt så den dannet et kors omgitt av en sirkel, ble kalt St. Olavsorden. På vårt spørsmål om hvem som kunne bli tildelt denne medaljen, ble det svart at den bare ble utdelt til offi-

Forts. side 7.

Dampbåten «Carl» går fra Triangelbryggen i Vågsbunnen i ca. 1880.

PIONERER

Omkring 1880 begynte den første regulære dampbåtforbindelsen mellom Bergens sentrum (Torvet) og den nordre bydel, Sandviken. Tidligere foregikk persontrafikken mer tilfeldig med robåter. Der ble dannet et dampbåtlag som satte dampbåtene «Carl» og «Inga» i rute fra Torvet til Heggernes med anløp av 3 mellomliggende stoppested i Sandviken. Båtene var bygget av jern og beregnet å kunne ta 50 passasjerer. Fra midtskips og et stykke akterover var de overbygget, forut var de åpne med benker langs sidene. Føreren sto helt akter og styrte båten direkte med rorstilken som var forlenget til armshøyde og forsynt med en tverrstang til rorpinn.

Avgangen fant sted fra Triangelbryggen i Vågsbunnen, videre ut Vågen forbi og mellom seilfartøyer som lå på havnen. Ved den gamle moloen svingte båtene mot Sandviken og anløp Bergestøen, Brulandsbryggen, Storemøllen og derfra over til siste stoppested ved krutthuset på Heggernes. Returen gikk samme vei. Stoppestedet ved krutthuset ble senere sløyfet og Storemøllen ble deretter det nordligste stoppested. Trafikken økte jevnt. Trafikantene kom fra bydelens faste befolkning, fra de mange

som var beskjeftiget i sjøbodene langs ruten og fra besetningene på fartøyer som lå på Sandviksbukten.

Henimot 1890 var trafikken vokset så meget at «Carl» og «Inga» ble avløst av 2 nyere og mer tidsmessige dampbåter. Den ene fikk navnet «Sandviken» etter bydelen, den andre «Triangelen» etter den triangelformede brygge ved Torvet. De var også av jern, men helt overbygget, farten var ca. 8 mil. I prinsippet var de konstruert som en av nåtidens moderne sjøbusser. De hadde sertifikat for 82 personer og utstyrt etter datidens fordringer til komfort, bl. a. med solseil over hele dekket. Solseilet var vel nødvendige i de solrike somre som var den gang. Rundturen tok henimot 1 time og når begge båter ble satt inn var der avgang fra Torvet resp. Storemøllen hver halve time. Taksten var 10 øre for voksne og 5 øre for barn. En av de store trafikkdager inntraff i 1896 da de nyoppusset presenterte seg i sin rute på havnen under kong Oscars innseiling til Bergen.

Noen konkurranse hadde de ikke før de i 1897—98 møter sin skjebne og ser sin eksistens direkte truet. A/S Bergens Elektriske Sporvei strakte fra 1897 sine linjer rundt i byens gater,

Dampbåten «Triangelen» styrer ut Vågen i nitti-årene.

også mot nord til Sandvikens kirke. Dette ble et «knock out» for dampbåtene. En av dem innstillet ruten og ble senere solgt, den andre «Triangelen», fortsatte ruten med avgang fra Torvet hver hele time. Henimot 1906, da sporet ble forlenget til Sandvikstorget, stoppet også denne dampbåttrafikken. Den romantiske epoke var endt og «Triangelen» forlot arenaen med 3 støt i fløyten.

Fra Storemøllen til Torvet, med anløp av Brulandsbryggen og Bergestøen, brukte dampbåtene maksimum 25 minutter. De store dieselbusser, som sporveien i dag har satt inn i trafikken på nordre bydel, trafikerer for en vesentlig del den samme strekning landverts som dampbåtene i sin tid sjøverts. Med bussene kan trafikantene i dag komme til sentrum på ca. 12 minutter, for 63 år siden tok det den doble tid med båten.

Den som i hine dager investerte og virket i dampbåtlaget spant ikke noen silke på dette foretagende, men de vil bli minnet for sin «good will» så lenge der er noen igjen av den generasjon som benyttet båtene til og fra byen.

I nærheten av dampskipsstoppestedet i Storemøllen har nå «Gamle Bergen» etablert seg. Museet er ennå i sin vorden, men vil forhåpent-

lig i fremtiden tre frem etter de tenkte planer. Besøkende kan komme frem til museet enten med buss eller sporvogn, men ingen av disse befordringsmidler hører hjemme i dette miljø ennå. De siste årene har «Gamle Bergen» i turistsesongen fått istand gammeldags hesteskysse ut til dette bymuseet. Det samme har vært tilfelle med en liten fergebåt. En dampbåt i gammel stil kunne passe inn i bildet her, — en kopi av den gamle pioner — utstyrt med solseil og løse krakker på dekk, — med vimpel og flagg førende nye slekter til gamle tomter.

Vi håper at «Gamle Bergen» i fremtiden klarer å holde slike gammeldagse befordringsmidler gående hver sommer.

Den historiske triangelbrygge som lå i Vågsbunnen er nå forsvunnet fra bybildet, men den vil vel en gang bli gjenreist i sin gamle stil, og plaseres ute ved bymuseet. Når en gammel «pioner» legger til ved denne ærverdige brygge vil fremtidens besøkende få et pust fra havnen og fra lokaltrafikken, således som den daglig artet seg for trafikantene i hine gode gamle dager.

Øivind Halstensen.

R. Lien — Autovekt

Michal Krohns gate 99 — Telefon 61530

RELIEFFER
TRESKULPTUR
ORNAMENTIKK
i alle stilarter

N. Tangseth Billedskjærer
Øvre Hamburgersmug 1 — Telefon 31180

Sandviksbrød for Sandviksfolk!

Kjøp Deres brød i

Sandvikstorvets Bakeri

John Skåland

Telefon 56 565

E. Knudsen & Co

Tobakk og kortevarer

Sandviksveien 49a — Telefon 56090

Privat 57 106

Elektriske artikler — Kjøkkenutstyr

Når strømpene er merket

Safa

da vet vi det er

gode saker!

NORSKE STRØMPER
I TOPPKLASSE

ALMACEN A.s

Sandviksveien 4

Kolonial — Fetevarer

ISBAREN

Ekrengaten 11

Varme pølser — Hot dogs

H. Skare & Sønn

Sjø — Landtransport — Spedisjon

Sandvikstorvet — Telefon 56827

Skraphandel

Hallo Sandviksgutter!

Den 27. februar 1946 skrev jeg meg for første gang inn i Sandvikens Bataljons bøker.

Den gangen følte vi det som en stor ære å få være med i et av byens største og fineste bueskorps. Vi tellet mange gutter den gangen. Mange og hyggelige minner er det å se tilbake på fra 1946 og til jeg gikk av som sjef i 1957. Spesielt husker jeg Oslo-turen og 90-års jubileet, og sist men ikke minst, da jeg selv fikk være med som sjef på 100-års jubileet. Men dette er bare de store begivenheter, vi skal ikke glemme våre landturer og utmarsjer. Våre felelsutmarsjer til Møhlenpris med Skansens Bataljon og Verftets Kompani. Det var slike ting som skaffet oss uerstattelige minner og venner for livet.

Enhver vet at buekorpset er harmløs lek blant gutter. I våre dager er konkurransen mellom korpsetene stor, for å se hvem som har det største og fineste korpset. I det siste og spesielt etter 100-års jubileet har det vært nokså få gutter med. Det skulle være rimelig at vi, med egen bydel, hadde et av de største korps i byen.

Derfor gutter, støtt opp om bataljonen, møt frem, vær med, og hold en av de fineste og edleste tradisjoner vedlike. Skaff dere minner og venner for livet. La oss alle være med å sette oss det mål: 100 gutter på linje 1962.

Vel møtt!

Hilsen,
Bjørn Nielsen,
sjef 1957

Litt om Sandvikens Bataljon — og korpsets planer for 1962

Neste år kan Sandvikens Bataljon feire sitt 105-års jubileum. Det var som kjent 17. mai 1857 at Søren Stoltz og hans kamerater stiftet vårt kjære bueskorps. Jubileet er ikke av de store, men det vil bli markert med en oppvisning på Sandvikstorvet hvor de 2 andre medlemmer av SVS-Alliansen, Skansens Bataljon og Verftets Kompani vil bli innbudt. Dessuten vil den årlige fellesutmarsj med oppvisning av bataljonseksersis bli avholdt, antageligvis på Mulebanen, og da, soldater, skal vi slå Skansen, hva?

I pinsen avsluttes så sesongen med en landtur til — Stavanger. Vi kommer til å reise med natrutten lørdag 9. juni, og returnere med «Astrea» som går fra Stavanger mandag 11. juni om morgenen. Til Bergen kommer vi

klokken halv syv. Det er bestilt plass på Mosvatn Ungdomsherberge, hvor vi overnatter og spiser alle måltider.

Program for selve oppholdet har vi ikke lagt opp ennå, men man kan regne med at det blir en oppvisning med eksersis, defilering og parademarsj for Stavangerbefolkningen. Vi regner med at det blir ca. kr. 45.— for soldater og ca. kr. 65.— for offiserene å betale. Da er alt, reise, overnatting og mat medtatt. Disse pengene vil bli innkrevet i løpet av sesongen, slik at det hver lørdag blir betalt inn et mindre beløp til landturkassen.

Men — betingelsen for at bataljonen kan reise på denne turen er at vi får et stort og fint bueskorps. Vi kan ikke reise hvis der blir mindre enn 80 aktive soldater med neste år. Målet må være at korpset blir minst like godt som i 1957 da Sandvikens Bataljon var hundrede år. Derfor gutter — neste år må vi sammen gå inn for å få et så stort korps som mulig. Få kameratene dine til å melde seg inn i «buekorpset» for husk — er vi under 80 soldater kan vi ikke reise.

Sandvikens Bataljons Råd.

KORPSETS HEDERSTEGN

Forts. fra side 3.

serer som hadde vært tre år i samme stilling. Om dette er riktig, kan jeg ikke nå uttale meg med sikkerhet om. Hvis noen som leser dette og sitter inne med helt sikker viten om korpsets St. Olavsorden vil være vennlig å henvende seg til redaksjonen, tror jeg at disse opplysningene meddelt videre i bladet, vil glede mange Sandviksgutter. «Feddaen».

KORPSGUTTER —

sjefen i 1931 og 1932 sender dere en hilsen og en appell. Vern om korpsets tradisjon. Ta godt vare på alle effektene, la kameratskap og samarbeidsånd være drivkraften.

Det bærer langt og er veien frem.

Georg Rosendahl.

En gledelig jul og et godt nyttår ønskes alle våre korpsgutter, våre medlemmer, og kameratene våre i Skansens Bataljon og Verftets Kompani.

Styret for
Sandviksguttene Forening
Sandvikens Bataljons Råd

Martha Eldholm

Sandviksveien 49 b

Melk — Brød — Frukt — Grønnsaker

Ekrengatens Blomsterhandel

Ekrengaten 9 — Telefon 58808

Alt i blomster — buketter — kranser

Rimelige priser

Kirkegatens Kolonial

Kirkegaten 49 — Telefon 56306

John Nordrehaug

Kjøtthandel

Sandviksveien 47

Telefon 56692 — Privat 58067

Sandvikens Varemagasin

Ekrengaten 15

Alt i leketøy og kortvarer

Sandvikens Kolonial

SANDVIKSVEIEN 49a — TELEFON 56352

Frukt — Kolonial — Fetevarer

Alt i Assuranse

også livsforsikring

PER PEDERSEN ASSURANSEFORRETNING

Markevei 3, Telefon 15379, 16040 — Privat 57100

KOLSTAD KOLONIAL

Ekrengaten 15

Telefon 56664

Bernh. Ellingsen

Ekrenbakken 9

Kolonial — Fiskehandel